

Új „üvegvárosok“

Csongrád megyében az első primörkombinát a szegedi Haladás Termelőszövetkezetben épült fel, s azóta minden évben újabb „üvegvárost“ avatnak. Hódmezővásárhely határában most adták át rendeltetésének a 27 millió beruházással készült 12 ezer négyzetmétert felölő hajtató házakat. A helyi Marx Tsz új létesítményében a téli hónapokban zöldségféléket és virágokat termesztnek. A fűtőenergiát a percenként kétezzer liter hozamú termálkút szolgáltatja. Az ásványi anyagokat tartalmazó hé-

víz nem közvetlenül engedik a hálózatra, hanem úgynevezett hőkicsérelő központot építettek. Itt a termálvízzel ártézi vizet fűtenek, amely aztán a csőrendszerbe áramlik, s melegíti a talajt és a levegőt. Egy másik téli kertészet is rövidesen elkészül. Már útban van Hollandiából Szentesre harminc vagon vasszerkezeti anyag. A holland szakemberek a szentesi Felszabadulás Tsz-ben január elején megkezdik és egy hónap alatt összeállítják az európai viszonylatban legkorszerűbb primórházat.

Huszonötezer látogató

Kedvelt a szegedi botanikus kert

A vendégek könyvek adatai szerint mintegy huszonötezen keresték fel 1968-ban a Szegedi József Attila Tudományegyetem botanikus kertjét. A látogatók zömét fiatalok, diákok adják. Nincs az országnak olyan városa, amely ne képviseltette volna magát kisebb-nagyobb iskolai csoportokkal. Főleg a nyári és az őszi hónapokban élénkült meg a turistaforgalom, s a kert előtti parkolóhelyen gyakran sergnyi autóbusz gyűlt össze. Különösen sok érde-

lődöt vonzott a fűvészkert leglátványosabb része, a langyosvízű díszítő, az egész nyáron át pompázott indiai virágokkal, vízi jácintokkal, tündérrózsákkal. A csúcspont a szabadidő játékok időszakára esett. A csaknem ötezer fajta növényt bemutató kertben a hazai vendégeken kívül szovjet, angol, német, holland, jugoszláv, francia, román, bolgár, csehszlovák és arab botanikusok, illetve természetkedvelő turisták fordultak meg. „Sok olyan növényt láttunk, amiről eddig csak legfeljebb olvashattunk.” — „Maradandó élményt nyújtott a látogatás”. Ilyen és ehhez hasonló elismerő nyilatkozatok olvashatók a vendégek könyveiben. De nem csak nyáron, hanem télen is akad látványosság: az üvegházakban orchideák és más trópusi virágok nyílnak, délszaki gyümölcsfák terem-

Csiki-csuki

Számos csiki-csuki játék ismeretes. Az, amelyikről az alábbiakban szó lesz, eléggé keletlen, rossz játék. Itt divik Szegeden, a villamoson játsszuk, mi, utasok. Én, te, ő, mindannyian, akik fel akarunk szállni és nem méltóztatik megnyitni az ajtó, le akarunk szállni, és megint csak nem, vagy csak résnyire, harmadára nyílik ki az „önműködő”. S még olyankor is ebben a játékban veszünk részt, amikor csak „szimplán” utazunk mert olyankor is lessük, mikor teszi meg már a csigalassan tolódo szerkezet az utat a sarkáig, mikor rekeszti már kocsin kívülre a huzatot, az északi szelet.

Láttam már az ajtó-önműködésnek a legkülönbözőbb válfajait, kézzel-lábbal könyökkel taszalgatták az utazni vagy leszállni kívánczók. Mondhatom, nekem is nem egyszer nagy küzdelembe kerül az ellenállás legyőzése. Néha, bevallom, a besüvítő

szelet is megborzongat. Egyébként nemcsak az ajtókon süvít ám be, a rosszul csukódó, netán törött ablakokon át is — hiába, a „cugnak” és a szélek már csak ilyen a természete.

Aminthogy a természetnek is közismerten az a természete, hogy télen hideggel kőszönt be. Igaz viszont, hogy a villamost természet-szerűleg nem fűtik, s egy fűtetlen járműben az ember eleve legyen felkészülve némi viszontagságra is.

Szóval: felkészülés az utas részéről. Ez látszik a legkézenfekvőbbnek addig is, míg valamilyen módon ki nem fundálják az illetékesek a kocsi „téli-esztését”. Esetleg nem találják föl a csiki-csuki játék — úgyis mondhatnánk: kín-torna — ellenzerét. Egy olyan önműködő ajtó, amelyik lárdás nélkül is „önműködik”. Vagy es a technika mai fejlettségi fokán még utópia?

S. M.

A kultúra kis műhelyei

Ha nagyobb háborúságot nem is, de néhány rossz perccet azért okozott a Kőr '68 fotókiállítás a szintén fényképezéssel foglalkozó keveseknek. Úgy érezték, hogy az ő képeik is joggal felkerülhettek volna a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokának táblóira. Fotózunk mi is úgy, mint az őt „körös” — gondolhatták —, miért hát e bántó mellőzés?

Adjuk meg a rossz percek átéltéinek az elégedetlenség jogát. Ha a maguk képeinek értékét nézik, feltétlenül igazuk van: tényleg, miért most ez a váratlan kirekesztés, ha az egyéb bemutatókon az ő munkáik is biztos helyet kapnak!

A „kirekesztettek” igazsága azonban félig sem fogadható el hiteles ellenérvként. A Kőr '68 fotótárlat ugyanis nem a mellőzötték ellen, hanem a benne tömörléte-kért került a közönség elé. Azt, hogy az az őt amatőrfotós együtt szőljen a benünket körülvevő világól, s hogy ebből a közös bemutatkozásból az ő — fekete, fehér színben, lágyabb vagy markánsabb vonalakban megfogalmazott — együttes véleményük is kiderüljön. Mondjuk ki végre, ahogy van; egy régebben formálódó műhely állt most ki a nagy nyilvánosság elé, hogy a benne folyó munkáról első alkalommal — példás kiállításban — beszámoljon. Ráköszönt a nézőre a nagyobb egységben sajátos arcot öltött kis közösség.

Persze, néhány önmagát „kihagyottnak” érzett ember bánata még nem volna elég ok arra, hogy a — reméljük — gyorsan múló kedvettség-ből „ügyet” csináljunk. A fotósok életének ezt az aprócska viharát az teszi igazán tévúrrá, hogy nemcsak az Agfa meg az ORWO filmek pusztító körében figyelhető meg ez a többfelé igazodás, de a kultúra egyéb vidékein is. A zenélők, dalolók táborában éppúgy, mint pódiumok benépesítői között.

Mert ha nem így lenne, ak-

kor miért is számolhatnánk be a tucatnyival is kevesebb tagot számláló együttesek születéséről. Akkor miért is írhattuk volna meg, hogy — továbbra is szegedi példával élve — oratórium-színpad alakult a Rózsa Ferenc Gimnáziumban, amelynek tagjai újabb és újabb darabok bemutatásával népszerűsítik majd e nemes műfajt.

A kis műhelyek életre kelésének idejét éljük. Az egyformán érző, az egyforma gondolatokat méregető emberek kis műhelyei állnak ezekben az években össze.

A jelenség új, de egyáltalán nem olyan, hogy viszolygást vagy éppen ellenkezést érdemelne. Tudomásul kell vennünk, hogy ezután — persze, nem kizárólagos joggal — már inkább ezek az apró közösségek lesznek a művelődés, az ízléscsiszolás gazdái — talán kevesebb számú, de feltétlenül érdekldőbb, az újabb ismeretekre jobban vágó embert tömörítve soraikban.

A Kőr '68 mindössze öt amatőrfotós műhelye. Am azok, akik látták közös kiállításukat, igazolhatják, hogy máris mennyire közös képnyelvet beszélő ez az egyesülés, hogy a tárlat mennyire igazolja a „quintett” megalakítását. Felvételeik ugyanis a szegedi tájnak egy olyan arca-t mutatják fel, amelyet eddig — ilyen valóságból táplálkozó költőiséggel, a mindennapok ilyen felfokozott szeretetével — még nem láthattunk.

Maga a város azonban hiányzik erről a kiállítástól. Az öt bemutatkozó más témák iránti érdeklődése miatt hiányzik, s ez a hiány tulajdonképpen a legsúlyosabb érve mondandónknak. Mert ahogy a Kőr öt tagja képes volt egy saját hangján szóló közösséggé — az emeltes házakon túli tájak megörökítő közösségévé — összeállni, éppúgy egy városba-szerelmes fotós csoport létrejötte is könnyen elképzelhető. Egy újabb — más célokért lelkesedő, de tagjait

éppúgy komoly szellemi értékkel gazdagító — műhely létrejötte.

És hasonlóképp az egyéb művészeti ágakban is! Az oratórium-színpad mellett még nagyon sok, más darabokért lelkesedő kis közösség is pódiumot kérhet, s a most nevükön nem nevezett műfajok barátai is találhatnak néhányad maguknak betanulni és előadni valót.

Nem baj ez, ha négyen mondanak verset, vagy ha öt ember képei fűgnek a táblákon. Csak sokszor négy versmondó és sokszor öt képcsináló legyen! Minél több, elmélyültebb munkára, egymás jó szándékainak valóra váltására alkalmas kis műhely...

Akác László

Fizessen, aki téved!

Egy polgári per érdekes tanulsága

Eredetileg két alperessel szemben lépett fel követelés-sel a szegedi járásbírószágon a Csongrád megyei Vegyesiparcsikk Kiskereskedelmi Vállalat, mint felperes. Az történt ugyanis, hogy két vásárlónak egymástól függetlenül megfizetett a Hajdúság nevű lakószoba garnitúra, amely 20 bútorrészletből áll. Ára akkor a szegedi Kálvin téri bútorüzletben 16 ezer 242 forint volt. Ez az összeg szerepelt a számlán is, amelyet kifizetés után kézhez kaptak a vásárlók.

Alapítalon

gazdagodás?

Ezután érkezett meg hozzájuk a kereskedelmi vállalat felszólító levele, amelyben utólagosan még 668 forintot követelt mindkettőjüktől. Arra hivatkoztak, hogy a vételár kiszámításakor figyelembe nem vették az ágyaneműtartót. Ennek megfizetését vagy visszadását követelte a felperes, mondván, hogy az alperesek „jogalap nélkül gazdagodtak”.

A levél láttán az első pillanatra az jutott a vásárlók eszébe: adott esetben a pénztártól távozás után reklamálhatnak-e bárhol, mondván, hogy 100 forinttal elszámolták magukat? Ugyan melyik pénztáros számolná vissza zokszó nélkül a 100 forintot? No, és hol van a felperes üzleti kockázata, avagy talán nem is kereskedő, csak áruelosztó? Ugyanakkor az eladással, illetve az elosztással leveszi a maga hasznát.

Egyik alperes

megunta

Ilyen és ahhoz hasonló gondolatokat forgattak a fejükben a zaklatott vásárlók

annál is inkább, hiszen ha polgárjogi szempontból vizsgáljuk az ügyet, akkor kimondhatjuk: a felperes által felkínált vételi ajánlatot — amelyet a kirakatban a bútorokra tett árécédulával is propagált — a két vásárló elfogadta, tehát létrejött az adásvételi szerződés. A lakószoba garnitúra darabszáma ugyanannyi volt és maradt az eladás pillanatában, illetve a felperes követelő levele megküldésekor is. Csak hogy nem mindenkinek van ideje és türelme néhány száz forint miatt perlekedni. A két vásárló egyike, ha bosszankodva is, mégégszer kifizette az egyszer már megvásárolt ágyaneműtartót, a másik azonban élt a vásárlót megillető joggal. A per vállalásával ugyanis egyben visszautasította azt a gyanúsítást, miszerint jogalap nélkül gazdagodott volna.

Nem volt adu

A tárgyalás megkezdésekor a felperes jogi képviselője rögtön előterjesztette, hogy követelésével egyik vásárló esetében eláll, mert időközben fizetett. Úgy tűnt, hogy ez a bejelentés a „játékban” az adu szerepét tölti be. A jóhiszemű, perbefogott vásárló viszont a felperes alaptalan keresetének az elutasítását kérte. A polgári törvénykönyv szerint, aki másnak a rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles azt visszatéríteni. Jelen esetben azonban az alperes egy érvényes adásvételi szerződés révén „gazdagodott”. Ez az eredmény tehát szerződésen nyugszik, így jogalap nélküli vagyoni

előnyről — amelyre a felperes keresetét alapította — nem lehet szó — állapította meg a bíróság.

Az üzlet

kockázat

A bíróság úgy vélekedett, hogy aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, a szerződési nyilatkozatát támadhatja, ha a tévedést a másik fél okozta vagy felismerte. Jelen esetben éppen a felperes tájékoztatta az alperest arról, hogy a garnitúra 20 darab-ból áll és annak vételára 16 ezer 242 forint. Ennél több adatot a számla sem tartalmaz. Az alperes tehát nem volt abban a helyzetben, hogy a szerződés megkötésekor a felperes tévedését felismerje, még kevésbé, hogy azt okozza. A tévedés következményeit tehát — mint ahogy erre a polgári törvénykönyv miniszteri indoklása is rámutat — a tévedőnek kell általában viselni. Ezt kívánja meg a forgalomban résztvevők védelme és az a szempont, hogy a jogszabály nagyobb körültekintésre gondosságra készítessen. A járásbírószágon a felperes keresetét elutasította vagyis ez esetben az a vásárló járt jól, aki nem nyitotta ki a pénztárcáját a felperes követelésekor. Míg a másik vásárló, megunva a várható hercehurcát, inkább leszámolta a 668 forintot, amelyet — megítélésünk szerint is — visszakövetelhet hiszen érdekét védi a törvény.

Lódi Ferenc

Dr. V. M.

Tsz-tagok ipari foglalkoztatása

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának év végi elemzése szerint a közös gazdaságokban hozzávetőleg évi 400 millió munkaórányi szabad kapacitás van. Ezen a téren az idén, az elmúlt évekhez képest, jelentős javulás tapasztalható: a közös gazdaságok félmilliárd forintos árbevételhez jutottak a tagok ipari foglalkoztatásának megszervezésével.

1968-ban az ipari termékeket előállító önálló tsz-üzemek mellett egyre inkább létjogosultságot kaptak az iparvállalatokkal kialakított kooperációval működő tsz-üzemek. A tapasztalatok szerint ez a bedolgozó rendszer

a foglalkoztatottság, a szabad munkaidő-kapacitás leköltése szempontjából biztonságosnak látszik, mert általában kiegyensúlyozott, kockázatmentes vállalkozást jelent. Az ilyen patneri kapcsolatok kiépítésére a termelőszövetkezetek áruértékesítését szervező iroda komoly egyeztető tevékenységet végez. Idén már több mint 400 iparvállalat és 200 tsz között egyengette az utat, számos esetben sikerrel. Olyan nagyvállalatok, mint például a Csepel Vas- és Fémművek, a Csepel Autógyár és az Országos Gumiipari Vállalat adott bér munkát a közös gazdaságok számára.

HETFO, 1968. DECEMBER 30.

DEL-MAGYARORSZAG 5